

Rúsdrekka og Narkotíkaráðið:

Umboðsting
leygardagin

Leygardagin klokkan eitt setti formaðurin fyri Rúsdrekka og Narkotíkaráðnum, August G. Wang umboðstingið hjá ráðnum. Umframt limirnar í ráðnum var ein rúgva at fólk sum antin tekst við at umsita rúsdrekkaalógina ella sum hevur áhuga fyri evninum. August helt tað verða av stórum týðningi, at fýrroyingar eisini lítu út um landamark, at síggja hvussu onnur loystu rúsdrekka og narkotrupuleikar. Fleiri fýrilestrar vóru hildnir og vit prenta her brot fimm tíma langa fundinum í Lærarasúlahöllini.

an heilivág sjúklingurin hevur fingið útlýggjað seinastu tíðina frá øðrum læknum. Sambært lógina fyri apotekið, so hava hesi ikki heimild at upplýsa hetta, segði Andrias Petersen.

– Ein møguleiki er eisini hjá misnýtarum at velja at gerast B limir í sjúkrakassanum og tá eru teir ikki tengdir at nøkrum ávísnum lækna. Við B-limaskapi kunnu teir fara til hvønn lækna tað skal vera í landinum fyri at nøkta tørvina av tablettum, segði Andrias Petersen. Hann leggur tó dent á at B limir vanligu als ikki eru misnýtarar.

Ávarandi slá frá

Andrias Petersen segði á umboðsráðsfundinum frá hvussu ein kommunulækni uttanfyri Havnina sær avleiðingar av rúsdrekkamisnýtslu og tablettmisnýtslu:

– Oftast eru tað tey avvarandi av einum misnýtara, sum geva læknanum tær fyrstu ábendingarnar um at talan er um eina misnýtslu. Men tað er ikki nøkur løtt støða hjá læknanum. Lógin heimilur ikki, at læknin gevur boð um at ein misnýtari skal í viðgerð. Hann má fyrst viðganga sín trupuleika, klárar hann ikki hetta, so er næstan einki at gera, segði Andrias Petersen.

– Ofta kann tað geva einum misnýtara ein hvøkk, um læknin vísir á, at vánaliga heilsustøðan t.d. magasár, livurávirkan o.s.v. stavar frá ov stórar nýtslu av rúsdrekka. Hetta kann fáa misnýtaran at hugsa seg um, sigur Andrias Petersen.

– Vit geva eisini antabus, hetta kann hjálpa í ávísnum førum. Serliga fyri at fáa misnýtaran at bróta tann inngrögvna vandan misnýtslan gevur. Eitt nú at ganga fullur hvørt vikuskifti. Gerst hann edrúur í nakrar mánaðir, so kann hann eisini síggja hvussu nógv betur hann fær tað. Men antabus er sjáldvan nógv mikið einsamtalt sigur Andrias Petersen.

– Læknin vísir eisini misnýtarum á teir viðgerðarmøguleikar sum eru. Hvørrir móguleikar eru á viðgerðarheiminum og á psykiatrisku deild á landssjúkrahúsinum. Eg taki ikki daga ímillum hvør viðgerðarháttur er bestur. Men helst er frægtast við fleiri tilboðum, heldur hann

Færri alkohol-skaðar

Andrias Petersen hevur seinastu 10 árin verið lækni í Eysturoynni. Hann sigur at hend er ein stór broyting til tað betra, tá ein hugsar um skaðar, ið elvast av rúsdrekkamisnýtslu.

– Fyrr var tað soleiðis, at ein næstan stúrdi fyri friggja og leygarkvöldi, ella øðrum veitslukvöldum. Tað var vanligt við bardøgum og sundurbrotum fólku. Hetta kemur næstan ikki fyri longur. Sama er við ferðsluvánlukku orsakað av rúsdrekka. Tær eru minkaðar munandi og hetta er hent seinastu tvey-trý árin. Eg veit ikki rættuliga orsøkina, men búskaparlaga vánaliga tíðin hevur helst elvt til minni náttarkoyring. Tá vit hyggja eftir aldursgreiningini av teimum, sum verða tikin fyri at koyra við kenning, so vísir tað seg, at tað er sjáldvan í dag at tey 18-25 ára gomlu, sum verða tikin. Heldur bólkurin 25-50 ár. Tey ungu ansa sær betri í ferðsluni, sigur Andrias Petersen.

– Eg haldi, at tað er neyðugt hjá fýrroyinginum at broyta hugburð í samband við rúsdrekka. Rúsdrekka átti ikki at verði loyvt á nøkrum arbeidsplassum. Heldur ikki skuldi verði neyðugt hjá ungum, sum júst hava vunnið eitt meistararheiði í ítrótti at hátíðarhildið hetta við sjampanjuskúmi. Almenna letur so nógvan pening til ítróttin, at tað átti eisini at kunna bannað rúsdrekka í samband við ítróttin, segði Andrias Petersen, kommunulækni.

jústinus

Thomas Helgason, íslendskur professari:

Rúsdrekkamisnýtsla sæst
best í smáum samfeløgum

– Fólkið drekka lítið í Íslandi í mun til onnur lond, men hóast tað so hevur Ísland flest songjapláss til rúsdrekkaviðgerð í øllum heiminum, hugsa vit um fólkatálið, sigur hann

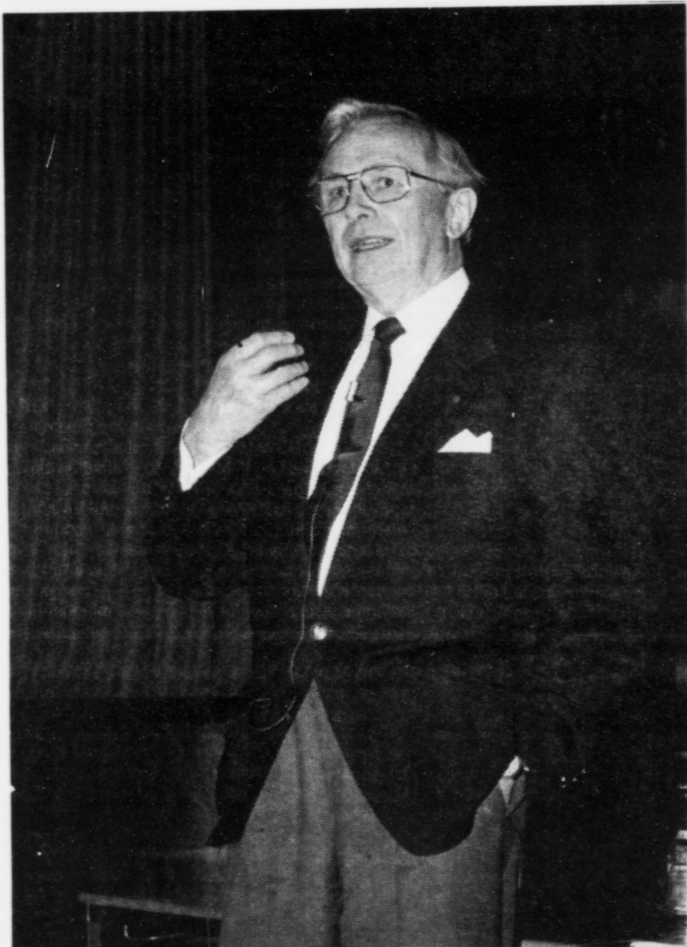
Verður hugt eftir hagtølum yvir hvussu nógv fólk drekka í meðal í eitt ár, so liggur Ísland lágt. Millum tey lægru í Norðanlondum og ógvuliga lágt um hugsað verður um eitt nú Frakland. Men Ísland hevur ein tann virknasta rúsdrekkapoli-tikk í heiminum.

– Í meðal eitt prosent av tí vaksna fólkinum er í viðgerð í Íslandi fyri rúsdrekkatrupuleikar, ella tablettmisnýtslu á hvørjum ári. Vit hava eini 180 songjapláss til viðgerð á ymskum viðgerðarheimum og á sjúkrahúsum. Eisini hava vit knappliga hundræð pláss til kroniskar alkoholikarar, heim ella herbergi, segði Thomas Helgason, sum er professari á psykiatrisku deild á sjúkrahúsinum í Reykjavík. Hann helt ein sera forvitnisligan fýrilestur á umboðstinginum hjá Narkotika og Rúsdrekkaráðnum leygardagin.

Heilt síðan 1907 hava íslendingar havt móguleika fyri viðgerð fyri rúsdrekkamisnýtslu. Fyrst í 1907 varð viðgerð fyriskipað á sálarsjúkrahúsinum í Reykjavík. Í 1943 fór IOGT undir viðgerð. Í 1954 byrjaði AA, sum felagsskapur, at hjálpa alkoholikarum. Í 1955 kom Blá Bánd. Í 1964 ein serlig deild á sálarsjúkrahúsinum í Reykjavík og í 1977 viðgerðarheim, sum viðgjørdu eftir Minnesota fyrimyndini.

– Áruna av at so góð viðgerðartilboð eru í Íslandi hevur AA felagsskapurin ein stóran part av. Í tey 40 ár hesin felagsskapur hevur virkað eru fólk úr øllum samfelagsløgum vorðin edrú gjøgnum hann. Hesin felagsskapur hevur eisini broytt hugburðin hjá fólki. Tað er ikki skomm í Íslandi at hava verið í viðgerð fyri rúsdrekkamisnýtslu. Hetta kemst av at so nógv hava verið í viðgerð. Næstan hvør einasti íslendingur, sum fer í viðgerð í dag kennir onkran sum hevur verið í viðgerð. "Tá hann kláraði tað, so skal eg eisini", er vanligt at hugsa, sigur Thomas Helgason.

– Á psykiatrisku deild, har eg arbeiði, hava vit havt tætt samstarv við AA felagsskapin síðan hann kom til Ísland, sigur hann.

Thomas Helgason hevði stórt innlit í rúsdrekkatrupuleikar. Men fýrilesturin var tor-skildur, heldur ætlaður til lækna og onnur innan viðgerðarhættir. Mynd. J.C. Wang

– Av teimum 1700 sum vórðu innlögð í viðgerð í 1991, vórðu 15 prosent fólk sum høvdu verið í viðgerð fyrr.

Thomas Helgason nýtti drúgva tíð í fýrilestrinum at greiða frá íslensku rúsdrekkalógini, hvussu hendan var broytt seinastu hundræð árin.

– Vit hava havt alt frá totalum banni til leysari skipanir og í dag hava vit fría sølu, tó ikki í handlum.

– Sögan hevur lært okkum at friari sølan er, meira drekkur misnýtarin. Men sögan hevur eisini lært okkum at friari søla ávirkar ikki nógv fólk, sum duga sær høg í brennivíni. Í 1988 varð aftur lógligt at keypa sterkt øl í handlumum.

Fyrsta árið aftaná hetta øktist nýtslan nógv, men so dalaði hon aftur. Í dag er rúsdrekkanytslan, málð í líturum av reinum alkoholi, lítið størri enn árin undan 1988. Tó drekka tey ungu tvífalt meira nú enn undan 1988, segði Thomas Helgason.

– Íslendski ríkiskassin vinnur 600 milliónir dansk-

ar krónur um árið av rúsdrekkasøluni. Viðgerðarskipanin kostar 50 milliónir danskar krónur árliga. Tað er av ógvuliga stórum týðningi at vit satsa uppá viðgerðina. Alkoholisma, sum sleppur at menna seg, kann fáa ógvuliga svárar sálarlígar avleiðingar fyri fólk, segði hann

jústinus

Kvinnuhúsið

Ráðgevingin hjá Kvinnuhúsinum er opin hvønn hósdag frá kl. 19.00–21.00, Inngongd hjá KFUM, Oman Pilsurvaða 2, ella á tlf. 17200.

Kvinnuhúsið er opið gerandisdagar frá kl. 14.30–16.30. Telefonin, 17200, svarar hvønn dag frá kl. 14.30–7.00 á morgni.